

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra nederlandistiky

Studijní rok
2021/2022



**VERGELIJKING VAN HOOLIGANS IN
NEDERLAND EN TSJECHIË**

COMPARISON BETWEEN HOOLIGANS IN THE
NETHERLANDS AND THE CZECH REPUBLIC

*SROVNÁNÍ CHULIGÁNŮ V NIZOZEMSKU A ČESKÉ
REPUBLICCE*

Bakalářská práce

Praktická nizozemská filologie

Robin Wozniak

Vedoucí práce: Drs. Bas Hamers

Olomouc 2022

Verklaring

Ik verklaar dat ik mijn bachelorscriptie zelfstandig geschreven heb en alle vakliteratuur en bronnen die ik gebruikt heb in de literatuurlijst heb vermeld.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl jsem v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

V Olomouci dne

Robin Wozniak

Dankbetuiging

Hiervoor wil ik de begeleider van mijn scriptie, Drs. Bas Hamers, bedanken voor zijn waardevolle adviezen, opmerkingen en hulp bij het zoeken naar bronnen die mij hebben geholpen bij het schrijven van mijn bachelorscriptie.

Inhoud

INLEIDING	6
HOOFDSTUK 1 GESCHIEDENIS VAN HET HOOLIGANISME	7
HOOFDSTUK 2 GESCHIEDENIS VAN HET HOOLIGANISME IN NEDERLAND	11
2.1 DE JAREN ZEVENTIG	11
2.2 DE JAREN TACHTIG	11
2.3 DE JAREN NEGENTIG	13
2.4 DE JAREN 2000-HEDEN	14
HOOFDSTUK 3 GESCHIEDENIS VAN HET HOOLIGANISME IN TSJECHIË	15
3.1 VOOR HET JAAR 1980	15
3.2 JAREN TACHTIG	16
3.3 JAREN NEGENTIG	18
HOOFDSTUK 4 VERGELIJKING	20
4.1 OPKOMST VAN HET HOOLIGANISME	20
4.1.1 <i>Opkomst in Nederland</i>	20
4.1.2 <i>Opkomst in Tsjechië</i>	20
4.2 HUIDIGE SITUATIE	21
4.2.1 <i>Huidige situatie in Nederland</i>	21
4.2.2 <i>Huidige situatie in Tsjechië</i>	21
4.3 BERUCHE HOOLIGANS IN NEDERLAND	22
4.3.1 <i>F-Side</i>	22
4.3.2 <i>Feyenoord</i>	22
4.3.3 <i>Bunnikside</i>	23
4.4 BERUCHE HOOLIGANS IN TSJECHIË	24
4.4.1 <i>Sparta Praag</i>	24
4.4.2 <i>Baník Ostrava</i>	25

4.5 VERGELIJKING VAN DE HARDE KERNEN	26
4.6 STRAFFEN EN MAATREGELN	28
4.6.1 <i>Nederland</i>	28
4.6.2 <i>Tsjechië</i>	29
4.6.3 <i>Vergelijking</i>	30
CONCLUSIE	32
BIBLIOGRAFIE	34
INTERNETBRONNEN	34
KRANTEN, NIEUWSBERICHTEN.....	35
SUMMARY	37
RESUMÉ.....	38
ANOTACE.....	39

Inleiding

Voetbal is sport nummer één in Nederland, alsook in Tsjechië. Beide nationale ploegen hebben verschillende successen behaald. Beide landen kennen echter ook het probleem van voetbalhooligans. De gewelddadige cultuur van voetbalhooligans heeft sterke wortels en aanhangers in beide landen. Volgens het onderzoek van Taylor (1971) hebben de hooligans soms extremistische politieke meningen en komen vaak uit de lagere sociale lagen van de maatschappij in beide landen.

In de jaren zestig van de 20^e eeuw begonnen verschillende excessen tijdens en rond voetbalwedstrijden te verschijnen. Er werd meer in de media over het gedrag van supporters gesproken, zoals rellen, vandalisme, gevechten en kwetsende spreekwoorden dan over de resultaten gesproken. Ook het aantal mensen dat tijdens zulke conflicten omkwam steeg. In de loop van de jaren steeg ook het aantal gevallen van xenofobie, racisme, antisemitisme en nationalisme rond het voetbal. De gebeurtenissen rondom voetbal lijken op politiek extremisme, zoals racisme en antisemitisme. Een groot deel van de al genoemde activiteiten werd door georganiseerde groepen gerealiseerd.

De doelstelling van deze bachelorscriptie is de verschillen tussen Tsjechische en Nederlandse hooligans vast te stellen. Het theoretische deel van mijn bachelorscriptie zal de geschiedenis van het voetbalhooliganisme in het algemeen behandelen, gevolgd door de geschiedenis en opkomst van het hooliganisme in Nederland en Tsjechië. Hierbij zal speciale aandacht besteed worden aan de invloed uit Engeland in Nederland en aan de andere kant de invloed van communistische regering in Tsjechië. In het praktische deel wordt de situatie in Nederland en Tsjechië vergeleken. Vooral worden er straffen en maatregelen van beide landen vergeleken. Ook zal ik de beruchtste clubs en zijn harde kernen voorstellen, alsook zijn ernstigste incidenten.

Hoofdstuk 1 Geschiedenis van het hooliganisme

Voetbalhooliganisme dateert van het jaar 1349, toen voetbal in Engeland tijdens het bestuur van koning Edward III werd uitgevonden. Toen de toenmalige dorpen tegen elkaar speelden, was het hoofddoel de bal in de kerk van de tegenstanders te schoppen. Koning Edward moest het spel verbieden, omdat de onderdanen ontdaan werden en het spel constante sociale onrust veroorzaakte. (Ingle 2001)

Deskundigen geloven dat het moderne hooliganisme pas in de jaren 1880 in Europa is ontstaan. In 1885 versloeg Preston, Aston Villa met 5-0 in een vriendschappelijke wedstrijd. Fans van het verliezende team en werden boos en agressief en begonnen spelers van beide teams aan te vallen. Zij gooiden stenen en kwamen zelfs in direct contact met de spelers en sloegen hen, waardoor een speler bewusteloos raakte. Veiligheidsmaatregelen voor de spelers waren onbestaande, vooral vanwege het gebrek aan veiligheidsdiensten, de weinig bekende eerdere daden van het hooliganisme. Het volgende jaar waren de fans van Preston opnieuw betrokken bij een . Op het plaatselijke treinstation vochten ze met fans van Queens Park, een andere stadsrivaal. Deze vechtpartij was het eerste geval van hooliganaanvallen buiten het stadion die het grote publiek bereikten. Daden van hooliganisme die voorheen binnen het stadion waren gebleven, kwamen nu in de openbaarheid. Burgers die niets met deze groepen te maken hadden, liepen het risico te worden bedreigd en gewond te raken, alleen omdat zij onschuldige omstanders waren. (Ingle 2001)

In 1909 veroorzaakte een wedstrijd tussen twee Schotse voetbalclubs, Glasgow en Celtic FC, ernstige schade binnen en buiten het stadion. De scheidsrechters beëindigden de wedstrijd als een gelijkspel zonder extra tijd, dat maakte de aanwezige fans. Er brak een rel uit met duizenden deelnemers die uiteindelijk politieagenten verwondden, het stadion beschadigden en de straten van Hampden verwoestten. (Worthington 2016)

Het hooliganisme begon zich vanuit Engeland naar de omliggende gebieden te verspreiden en werd een wereldwijd fenomeen. Tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog nam het hooliganisme af. Het geweld hield zeker niet op, maar de mensen

waren meer bezorgd over de oorlogsinspanningen en hun land. De daden van hooliganisme die tijdens de oorlogsperiodes doorgingen kregen een negatief stigma en werden door de pers bestempeld als de daden van zogenaamde "hotheads" of individuen die er niet in slaagden de ethiek van sportiviteit te volgen en hun zelfbeheersing verloren in plaats van een collectieve groep individuen die andere groepen aanvielen. Na het einde van de Tweede Wereldoorlog, toen het publiek minder werd afgeleid, werden de hooliganacties opnieuw zichtbaar talrijker. (King 1997)

Met de opkomst van het hooliganisme zijn de media zich gaan concentreren op de schade die dit aan het publiek. In jaren vijftig introduceerden de media voor het eerst de term "voetbalvandalisme" om fans aan te duiden die zich gewelddadig gedroegen bij voetbalwedstrijden in Engeland. De toegenomen aandacht voor hooliganisme leidde uiteindelijk tot een evenredig hoger aantal meldingen van hooliganisme in vergelijking met andere nieuwsberichten, waardoor het probleem werd opgeblazen. De media creëerden een morele paniek om het publiek beter te informeren en hooliganisme wijdverspreider en algemener te doen lijken dan het in werkelijkheid was. Vanaf dat moment schoten de meldingen van hooliganisme omhoog. Nadat het hooliganisme wijdverspreider leek, nam de organisatietactiek toe. Wat voorheen sporadische uitbarstingen waren, veranderde in beter georganiseerde rellen. Hooligans reisden in groepen naar de locaties van hun rivalen. Op het moment dat de spanningen een hoogtepunt bereikten, kwamen hooligans met elkaar in botsing. Hooligans durfden ook over de grens te gaan. De gewelddadigheden namen toe naarmate de fans zich verder van het stadion verwijderden en zich onttrokken aan de politie en het massaal toegestroomde publiek. (Worthington 2016)

De fans begonnen met het zogenaamde "taking of the ends", waarbij de fans van één groep allemaal samen aan één kant van het veld gingen zitten, terwijl de rivalen aan de andere kant zaten. Al snel infiltrerden rivalen in het andere eind, wat leidde tot gevechten in het stadion. Het vasthouden van een doel werd synoniem met macht. De uitploeg wilde de zitplaatsen van de thuisploeg ondermijnen om de macht van de tegenstander te verminderen en zich voor te bereiden op een vechtpartij op de tribunes. Dit ontwikkelde zich als een andere methode van conflict tijdens de wedstrijd, maar werd

bijzonder zichtbaar voor de ordehandhavers. De politie hield de uiteinden in de gaten, wetende dat de harde kernen fans in deze vakken zaten, en merkte elk ongewoon gedrag op. Hooligans begonnen ook vrijetijdskleding te dragen, die niet langer hun lidmaatschap uitstraalde, om hun hooliganidentiteit te verbergen (King 1997).

In 1985 vond het grootste Europese voetbaldrama wat dodelijke slachtoffers betreft plaats. Liverpool en Juventus stonden tegen elkaar in de finale van de Europacup. De Liverpool-fans vielen hun tegenstander aan, waardoor een hele stadionmuur op de Italiaanse fans instortte. In totaal kwamen 39 Italiaanse toeschouwers om het leven met nog veel meer gewonden. De autoriteiten moesten optreden voordat het probleem van het voetbalvandalisme uit de hand liep. Politieke en wettelijke maatregelen werden uitgevaardigd om de mogelijkheden en acties van hooligans in de publieke sfeer te verminderen, waaronder het beleid om rivalen te segregeren. Dit leidde tot een drastische afname van hooligans tijdens wedstrijden. Ook de invoering van stadionstoelen hielp hierbij, omdat minder leden samen in één gebied konden samenkomen. De zitplaatsen zorgden voor minder mensen in elke rij en sectie, waardoor de leden gedwongen werden zich te verspreiden. Ook breidde de politie haar aanwezigheid bij voetbalwedstrijden uit. Hun methoden hielpen individuen af te schrikken om in hooliganacties te beginnen. Bovendien werden in de wetgeving strengere straffen opgenomen in de vorm van boetes en gevangenisstraffen om het hooliganisme te beperken. Toch hield dit het hooliganisme niet tegen. De gebeurtenissen verplaatsten zich verder van het stadion en vonden in de lokale straten voor of na de wedstrijd plaats. (Gulve 2022)

De laatste jaren is het aantal dodelijke slachtoffers van hooliganisme gedaald. De kans op kleine verwondingen of helemaal geen schade is groter dan het doden van fans. Toch zijn er gevallen van extreem geweld die tot ernstige verwondingen en de dood leiden. In 2000 staken fans van Galatasaray twee fans van de tegenpartij, Liverpool FC, de avond voor een belangrijke wedstrijd. Een wedstrijd in 2001 in de hoofdstad van Ghana markeerde de meest dodelijke daad van hooliganisme op het Afrikaanse continent. Toen de fans met hun vernielingen begonnen, vuurde de politie traangas af op de menigte. Fans probeerden aan de dampen te ontsnappen, waardoor een stormloop ontstond, die aan meer dan 100 toeschouwers het leven kostte (CNN 2001). De fans van de Braziliaanse

rivalen Guarani en Ponte Preta vernielden een grote stadionreling tijdens het seizoen 2002. Toen de politie tussenbeide probeerde te komen, gooiden de fans stenen in de richting van de politie, waardoor die op afstand werd gehouden. Uiteindelijk stortte de reling in elkaar en vielen fans 4 meter in een put tussen de tribunes en het veld, waarbij 30 hooligans gewond raakten (BBC News - Brasil 2002). In 2007 leidde een rel in Sicilië voorafgaand aan een wedstrijd tot het neersteken en uiteindelijk de dood van een politieagent. De Italiaanse competitie schorste tijdelijk alle wedstrijden om aan te tonen dat het hooliganisme moest ophouden met hun gewelddadigheden voor de wedstrijden weer door konden gaan. Recentelijk zijn wedstrijden op het WK en EURO 2016 opgeschort vanwege fakkels en ander vuurwerk dat op het veld werd gegooid, waardoor spelers werden gehinderd en scheidsrechters gewond raakten. EURO gaven de landen Rusland, Engeland en Kroatië waarschuwingen voor diskwalificatie. Ondanks de verwondingen en tragedies gaat het hooliganisme door omdat de en passie van de fans voor het spel en hun club het belangrijkste aspect van hun identiteit blijft. (Gulve 2022)

Hoofdstuk 2 Geschiedenis van het hooliganisme in Nederland

2.1 De jaren zeventig

Na de invoering van het betaald voetbal in 1954 duurde het nog twintig jaar voordat de eerste tekenen van hooliganisme in Nederland opdoken, een fenomeen dat toen al zo bekend in Engeland was. In het begin ging het over kleine incidenten, zoals het gooien van een blikje op het veld, maar deze vorm van hooliganisme werd meer door het grote enthousiasme van jonge voetbalfans veroorzaakt. (Vos 2006)

Hoewel een wedstrijd in Rotterdam in 1899 wegens "wangedrag" van toeschouwers werd gestaakt, is het niet verwonderlijk dat in 1974 in Nederland voetbalgeweld vanwege Engelse fans uitbrak. Tijdens de UEFA Cup-finale tussen Feyenoord en Tottenham Hotspur kwamen Engelse en Nederlandse fans samen in één sector en begonnen te vechten. Knuppels, fietskettingen en messen werden als wapens gebruikt en 100 mensen raakten gewond. (Vos 2006)

De overgrote meerderheid van de Nederlandse bevolking was geschokt, maar een klein deel van de jonge voetbalfans in het land dacht daar anders over. Groepen radicale jongeren uit verschillende buurten vormden een grote groep onder de voetbalfans, en in verschillende clubs ontstond een harde kern. In deze jaren hebben vooral de supporters van Ajax, FC Den Haag, Feyenoord en FC Utrecht van zich laten horen. Bunnikside in Utrecht heeft waarschijnlijk de beruchtste reputatie. Het was er zo slecht dat FC Utrecht eind jaren zeventig besloot een nieuw stadion te bouwen vanwege de gevaarlijke situatie op de tribunes. Clubs uit de rest van Nederland zouden later volgen, maar voor de komende tien jaar hoefden voetbalfans zich in de meeste stadions geen zorgen te maken. (Vos 2006)

2.2 De jaren tachtig

Hoewel de KNVB (Koninklijke Nederlandse Voetbalbond), stedenbestuur en clubs probeerden passende maatregelen te bedenken, was het voetbalhooliganisme in de jaren tachtig op zijn hoogtepunt. Door het gebrek aan technologie konden hooligans anoniem vechten en vernielingen aanrichten, waartegen de politie niets kon doen. Het geweld vond echter niet alleen in stadions plaats. Ook treinstations in het hele land werden gevaarlijk. Groepen hooligans reizen met de trein, waarbij de kans groot is dat zij een vijandige groep fans tegenkomen. In dit geval is een gevecht bijna onvermijdelijk. Als er een dergelijke

ontmoeting niet plaatsvindt, kunnen de hooligans de uitrusting van de trein of de stations vernielen. Daarom hebben de Nederlandse Spoorwegen een oplossing bedacht. Dit waren de zogenaamde "supporterstreinen". De NS hebben oude wagons weer in gebruik genomen en hebben de supporters de mogelijkheid om samen naar uitwedstrijden te reizen aangeboden. De NS beseften echter niet dat zij met deze stap de hooligans hielpen. De hooligans realiseerden zich dat het veel handiger was om in een grote groep naar een wedstrijd te komen dan in meerdere kleine groepjes. De NS hebben zich al snel gerealiseerd dat dit geen goed idee was. Omdat dronken fans vaker agressief waren, werd roken en alcohol drinken in treinen verboden. Als fans agressief in de trein waren, had de politie een hond ter beschikking. De hooligans zochten echter al snel naar andere vervoermiddelen. Soms namen ze weer gewone treinen, maar vaker gebruikten ze hun eigen auto of bestelde bussen. (Vos 2006)

De NS waren niet de enigen die het hooliganprobleem opmerkten. Gewone fans en stads- en clubbestuurders begonnen het ook op te vullen. Om onverantwoordelijke fans beter in de gaten te houden, hebben de leden van Bunnikside hun eigen ordedienst gevormd. Als beloning heeft de club hen een clubhuis ter beschikking gesteld waar ze bier konden drinken en over de wedstrijd konden praten. Andere clubs namen het voorbeeld van FC Utrecht over, maar zij kwamen er al snel achter dat het organiseren van een ordedienst niet het beste idee was. Voor de leden betekent dit dat zij nog steeds illegale activiteiten kunnen ondernemen, maar met minder risico. Aan de andere kant waren de clubhuizen een groot succes. Vooral de leden van de harde kern waren blij dat ze een plaats hadden waar ze elkaar konden ontmoeten zonder door de politie te worden gecontroleerd. (Vos 2006)

In 1986 werd het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) opgericht. Deze organisatie wordt door het ministerie van Binnenlandse Zaken gefinancierd en houdt zich bezig met het verzamelen en analyseren van alles in verband met voetbalwedstrijden. Om de uitwedstrijden beter te organiseren en te controleren, worden nieuwe regels ingevoerd. Fans konden uitwedstrijden alleen bezoeken als ze met een speciale gezamenlijke trein reisden. De harde kern van de fans vonden dit geen goed idee en gingen met eigen vervoer naar uitwedstrijden. In dit geval kopen zij hun kaartjes in het stadion of zijn er enkele fans die een paar dagen van tevoren een groter aantal kaartjes kopen in een lokale winkel. Om dit te voorkomen hebben de overheid en de KNVB in 1989 de zogenaamde voetbalpas bedacht. Dit was een seizoenkaart die alleen voor uitwedstrijden gold en alleen verplicht was voor fans van Ajax, FC Den Haag, Feyenoord,

PSV en FC Utrecht. In de wedstrijden FC Utrecht-Feyenoord en FC Den Haag-Ajax was de voetbalpas voor het eerst geldig, maar toen werkten ze nog niet erg goed. De fans van Ajax en Feyenoord reisden zonder voetbalpas en kaartjes. Om chaos te voorkomen, lieten de organisatoren uiteindelijk alle fans het stadion in. Het idee sloeg destijds niet aan, maar later in de jaren negentig diende het als een doeltreffend instrument in de strijd tegen hooliganisme. (Vos 2006)

2.3 De jaren negentig

De eerste helft van de jaren negentig lijkt op die van de jaren tachtig. De politie richt zich op de gespannen wedstrijden en zet grote aantallen agenten en materieel in. Toch zijn er gevechten en rellen. Een verschil kan worden waargenomen in de opstelling van de zitplaatsen van de hooligans in het stadion. Terwijl zij vroeger allen tezamen in één sector zaten, kiezen zij nu bij voorkeur normale sectoren met zitplaatsen, het beste in sectoren die aan de sector van de bezoekers grenzen. De hooligans van de jaren negentig gebruiken geleidelijk in plaats van marihuana, hardere drugs zoals cocaïne of ecstasy. Daarom worden zij ook harder in gevechten met de politie of rivaliserende hooligans. (Vos 2006)

Een nieuwe maatregel, het zogenaamde stadionverbod, wordt in 1998 ingevoerd. De regeling houdt in dat een hooligan die zich bij een wedstrijd schuldig maakt aan ongepast gedrag, voor een bepaalde periode niet naar het stadion mag. In de praktijk bleek echter dat niemand het verbod controleert en dat de overtreders dus wel naar de wedstrijd konden komen. Toch begint de strijd van de overheid en de KNVB tegen de hooligans succes te hebben. De clubs hebben dankzij hun ervaring hun stadions zo goed beveiligd, vooral met hekken, dat het voor de harde kern bijna onmogelijk is geworden om in de stadions rellen te veroorzaken. De politie is de hooligans ook vaak een stap voor en stopt auto's vol hooligans op weg naar de wedstrijd. (Vos 2006)

De hooligans vinden de strengere maatregelen niet leuk en zoeken naar nieuwe manieren om te vechten. De gevechten vinden bijvoorbeeld plaats in het uitgaansleven of rond snelwegen. Hiermee verplaatste het hooliganisme zich naar de openbare ruimte. Daarom werden er nieuwe maatregelen aangekondigd. Toch zijn het de hooligans zelf die ervoor gezorgd hebben dat de tijden na 1997 anders werden. In maart 1997 botsten Feyenoord- en Ajax-fans op elkaar in een weiland langs de snelweg bij de Zwarte Markt in Beverwijk. Deze vechtpartij resulteerde in de gewelddadige dood van Carlo Picornie, een bekende Ajax-fan. Deze gebeurtenis schokte Nederland en veel hooligans kwamen tot bezinning. Vooral de oudere generatie hooligans beseftte dat deze passie niet langer

een spel was. Dit en strenge straffen hebben tot een grote uitstroom van voetbalhooligans geleid. (Vos 2006)

De KNVB voert de voetbalpas weer in en veel leden van de harde kern hebben niet meer de moed om de maatregel te boycotten. Deze voetbalpas heeft een nieuwe naam gekregen - clubcard en wordt als een dienst aan de fans gepresenteerd, maar in werkelijkheid is het om ongewenste hooligans te weren. Met het stadionverbod komt ook de meldingsplicht. Dit betekent dat de overtreder zich tijdens een wedstrijd op het politiebureau moet komen melden. Zij worden beloond met strafvermindering voor goed gedrag. De nieuwe maatregelen lijken een goed effect te hebben, aangezien het hooliganisme in de laatste jaren van het millennium lijkt af te nemen. (Vos 2006)

2.4 De jaren 2000-heden

Bij de millenniumwisseling lijkt het hooliganisme volledig te verdwijnen, aangezien de oorspronkelijke generatie hooligans nu ouder is. Maar plotseling duikt in veel clubs een nieuwe generatie hooligans op, voornamelijk tieners en jonge mannen. (Vos 2006)

Intussen hebben hooligans een nieuwe en doeltreffende manier gevonden om de politie te omzeilen: mobiele telefoons en internet. Vaak spreken fans de avond voor een wedstrijd af, meestal in clubs, waar dan een vechtpartij uitbrak. Dit nieuwe fenomeen verraste de autoriteiten en zij weten tot heden niet wat zij moeten doen om dit te voorkomen. De jonge hooligans sloten zich al snel aan bij de oudere generatie. Hoewel de politie telefoons aftapt, infiltreert in de harde kern of programma's als Opsporing Verzocht gebruikt, is Nederland nog steeds niet verlost van het voetbalvandalisme, dat al meer dan 40 jaar aan de gang is. (Vos 2006)

Hoofdstuk 3 Geschiedenis van het hooliganisme in Tsjechië

Het probleem van het hooliganisme heeft ook Tsjechië getroffen. De opkomst en ontwikkeling van het hooliganisme in het toenmalige Tsjecho-Slowakije werd door het communistische regime beïnvloed. In dit regime hadden mensen geen mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen en daarom namen sommige fans hooliganisme als een voorbeeld van het vrije westerse leven. In sommige gebieden nemen gangs bij hockeyclubs de rol van voetbalhooligans over. Dit wordt door de grote populariteit van ijshockey in Tsjechië veroorzaakt. In de ontwikkeling van het voetbalvandalisme in Tsjechië kunnen we twee basisperiodes onderscheiden. Volgens Mareš (2004) kan de eerste als *“pre-hooligans periode van voetbalgeweld, -rellen en -vandalisme”* worden gezien. In deze periode ging het meestal om toevallige incidenten die door individuen of ongeorganiseerde groepen werden veroorzaakt. Deze periode duurde van de jaren tachtig tot de eerste helft van de jaren negentig van de 20^e eeuw. In de tweede helft van de jaren negentig is de andere periode, die Mareš (2004) *“het moderne voetbalhooliganisme van georganiseerde groepen”* noemde, begonnen. In deze periode zijn bij enkele clubs vooral georganiseerde groepen hooligans met specifieke namen verschenen. Ook zien wij in deze periode, namelijk vanaf het jaar 2001, kenmerken van politiek extremisme, zoals racisme of antisemitisme, hoewel bijvoorbeeld racistische uitingen al vroeger waren bekend. (Mareš 2004)

3.1 Voor het jaar 1980

Sinds het begin van voetbal in Tsjechië konden mensen in de stadions veel scheldwoorden gericht op scheidsrechters, organisatoren, spelers of fans van de andere club horen. Ook kleine gevechten in het publiek kwamen soms voor. Hier is nog geen sprake van echt hooliganisme, maar eerder van de passie van het publiek in verband met de gebeurtenissen op het voetbalveld. (Mareš 2004)

Na de opkomst van het communisme in Tsjecho-Slowakije in het jaar 1948 diende hooliganisme als een protest tegen het regime. Vaak werden de scheidsrechters of de “regeringsclub”¹ Sparta Praha als symbool van het systeem gezien en de scheldnamen waren op hen gericht. Op het internationale niveau waren de Tsjechische bezoekers

¹ Tijdens het communistische regime in Tsjechië werd Sparta Praha als een geliefde club van de communistische regering gezien – zie: <https://www.reflex.cz/clanek/zivot-a-styl/39444/cesky-fotbal-za-komunismu-milujte-spartu-jako-stranu-a-vladu.html>

gematigd. De reden hiervoor kan zijn, dat vanwege het regime en het ijzeren gordijn de Tsjechische fans de westerse landen niet konden bezoeken. Sowieso waren de politieke meningen tegen het regime meer tijdens ijshockey- dan in voetbalwedstrijden te zien. (Mareš 2004)

Voetbalgeweld werd echter veel sterker rond de jaren zeventig en tachtig. De eerdergenoemde kleine gevechten tussen fans van rivaliserende clubs begonnen steeds regelmatig voor te komen. Als redenen hiervoor kunnen wij lokaal patriotisme, regionale rivaliteit en informatie over het fenomeen hooliganisme uit de westerse landen noemen. De eerste “pioniers” van het hooliganisme in Tsjechië waren vooral fans van Baník Ostrava, Sparta Praha en Zbrojovka Brno. De fans van deze clubs hebben het geweld, rivaliteit en haat tegen andere clubs verspreid. Deze manieren kunnen wij nog steeds zowel binnen als buiten de stadions zien. (Mareš 2004)

3.2 Jaren tachtig

In de jaren tachtig is de situatie geëscaleerd. Het voetbalgeweld is een regelmatig verschijnsel zowel binnen als buiten de stadions geworden en was niet meer een reactie op de gebeurtenissen op het voetbalveld. Destijds was er echter geen sprake van hooligans maar het publiek kon in twee delen worden verdeeld – de bezoekers en fans. Hoe de fans zich presenteerden in het stadion was echt simpel en het kwam niet zo vaak voor. Toch konden wij harde kernen van fans onderscheiden. Hun passie voor de club was dezelfde als die van gewone fans, maar met het gewelddadige element. De tegenstanders vernederen, hen verslaan en de kracht en de glorie van hun eigen club demonstreren en respect afdwingen bij de fans van andere clubs, waren de belangrijkste motieven van gewelddadige activiteit. (Mareš 2004)

In juni 1985 hebben de hooligans van Sparta Praha op reis naar Bratislava een trein vernield. *“De sneltrein Hron werd door fans van Sparta Praag op weg naar een uitwedstrijd in Banská Bystrica vernield”* (Televizní noviny, TN-1985-11-02; ČST) Op grond van deze gebeurtenis werd twee jaar later ook de film “Proč?”² gemaakt. Deze film kan een idee geven van hoe sommige voetbaluitwedstrijden in die tijd eruitzagen, hoewel het hier uiteraard om een extreem geval ging waar buitengewone schade werd aangericht.

² SMYCZEK Karel. *Proč?*. Filmové studio Barrandov. 1987

Hoewel het verhaal van de film vrij authentiek is en de makers naar de veroordeling van het verschijnsel hebben gestreefd, heeft het eerder bijgedragen tot de popularisering van het fenomeen van het hooliganisme. Ook de aanpak van de politie en de media speelde een belangrijke rol. Het aantal politieagenten ter bescherming van het publiek was onvoldoende, als ook hun materiële uitrusting. Hun pogingen om rellen te voorkomen hadden een kleine kans op succes. Maar als er onderdrukking plaatsvond, gebeurde dat meestal op een gewelddadige manier. De relatieve onverschilligheid en afkeer van de media om het probleem in detail te bespreken of op te lossen, wat vooral een gevolg van de censuur was, droeg ook bij tot de onderwaardering. Af en toe verscheen er een column over rellen van de fans in de toenmalige krant Rudé Právo³, maar die kreeg weinig aandacht. (Mareš 2004)

De gevechten tussen hooligans hadden destijds bijna geen regels. Fans van de tegenstander werden als vijanden gezien die met alle geweld verslagen moesten worden. Zij werden met haat behandeld, en de frequentie en de ernst van de verwondingen waren overeenkomstig. Primitieve wapens zoals stokken, palen, lege flessen of kettingen werden vaak gebruikt en soms ook messen. Bij gevechten in de straten werden dingen gebruikt die toevallig bereikbaar waren zoals vuilnisbakken, stoelen of stoeptegels. Alcohol speelde ook een belangrijke rol, omdat het een noodzakelijk onderdeel van voetbalwedstrijden was. Alcoholgebruik was een belangrijk element dat spontaner gedrag veroorzaakte. De agressie van sommige fans nam toe, sommigen waren zich niet bewust van de gevolgen van hun daden. Alcoholgebruik is dus een belangrijk element dat heeft bijgedragen tot de toename van de frequentie en de ernst van de conflicten. (Mareš 2004)

Na de Fluwelen Revolutie⁴ in 1989 was er in de maatschappij de bevrijding van het regime merkbaar. Mensen werden door de overheid niet meer gestraft voor het uiten van hun eigen mening of het behoren tot bepaalde subculturen en bewegingen. Deze nieuwe omstandigheden hebben een solidariteit opgewekt en veel situaties werden optimistisch bekeken en er is sprake van een grotere welwillendheid van de veiligheidsdiensten. Het gevoel van vrijheid veroorzaakte ook een toename van het zelfvertrouwen en de agressiviteit van de hooligans. Het belangrijke moment voor de ontwikkeling van het hooliganisme was waarschijnlijk de opkomst van de skinhead-subcultuur rond het jaar

³ Rudé právo (Rote Wet) was een dagblad in Tsjechië en centraal persorgaan van de Tsjech-Slowaakse Communistische Partij.

⁴ Politieke omverwerping van het communistische regime in Tsjecho-Slowakije die op 17 november nam plaats.

1990. De skinheads begonnen in groten getale voetbalwedstrijden te bezoeken. Dit veroorzaakte een toename van het aantal hooligan-leden, vooral onder de tienergeneratie. Velen van de jongens wisten niet wat te doen met het nieuwe vrijheidsgevoel, en het spannende leven van de hooligans leek een goede optie. (Mareš 2004)

3.3 Jaren negentig

In de periode in het begin van de jaren negentig zijn er nationalistische kenmerken verschenen. Deze ideologie heeft veroorzaakt, dat de wedstrijden tussen Tsjechische en Slowaakse clubs heel gespannen waren. Bijvoorbeeld, na de wedstrijd Slovan Bratislava - Baník Ostrava op 12 april 1992, stonden ongeveer 2000 thuisfans de fans van Baník op te wachten met slogans als "Slowaakse Staat!". Dankzij de politie is er niets ernstigs gebeurd. De jaren negentig worden door de hooligans zelf vaak als hun "gouden eeuw" aangeduid. Het aantal leden van deze subcultuur steeg, en in combinatie met de onprofessionele aanpak van de politie, betekende dat, dat hooligans vaak de dominantie in voetbalstadions kregen. De gevechten werden door geweld, spontaniteit en frequentie gekenmerkt, en werden licht bestraft. Dit droeg bij tot de algemene populariteit van deze periode onder de hooligans. (Mareš 2004)

Het belangrijkste element was de lakse aanpak van de politie om het probleem te voorkomen en op te lossen. De onderschatting van het aantal politieagenten dat bij sommige wedstrijden werd ingezet, het bijna negeren van het bestaan van geweld buiten voetbalstadions en hiermee verbonden bijna onbestaande preventie, het feit dat conflicten grotendeels met geweld en vaak met onevenredige middelen worden opgelost, hebben alleen maar tot escalatie van de problemen geleid. Hierdoor werd geweld zelden door de overheid voorkomen en wanneer dat wel gebeurde, gebeurde dat vaak op een manier die bij de hooligans tot negatieve en haatgevoelens tegen de politie leidde. (Mareš 2004)

Deze periode werd door conflicten met tegenstanders en de politie gekenmerkt. Het kan gezegd worden, dat een Tsjechisch stadion geen veilige plaats was. Hetzelfde gold echter voor de straten van de steden waar voetbalwedstrijden plaatsvonden, voor treinstations, treinen en soortgelijke plaatsen waar hooligans aanwezig waren. In 1994 sloeg en gooide een groep hooligans uit Brno een man uit een trein die voor een senior was opgekomen. De man werd door een trein op het spoor overreden en is overleden. De website supporters.cz (2012) heeft deze situatie als volgt beschreven:

“In oktober 1994 kwam een groep militante supporters van de voetbalclub Brno met de trein terug van een wedstrijd in Benešov. Velen van hen waren zwaar dronken en gedroegen zich onbetamelijk. Toen een zestigjarige man hen op hun gedrag wees, gooiden ze hem van zijn stoel en sloegen zijn bril kapot. De aangevallen man werd verdedigd door een vierentwintigjarige soldaat, Štefan Kúdela, die vervolgens door enkele hooligans werd geslagen. Iemand van de mensen riep 'gooi hem eruit'. Een Brno supporter, Jenö Farkas, opende de deur van de trein en een andere hooligan, Marcel Sikora, gooide Kúdela eruit. Het slachtoffer leefde nog een paar minuten op het spoor voordat hij door een snel rijdende trein werd overreden. Farkas werd veroordeeld tot 12 jaar gevangenisstraf omdat hij de jongeman uit de trein gooide.”

Botsingen buiten de stadions vonden vooral plaats bij toevallig lijkende ontmoetingen, maar de hooligans zochten hun tegenstanders op straat op. Ze wachtten ze bijvoorbeeld op strategische plaatsen op. Er moet ook benadrukt worden dat in de loop van tijd, de confrontaties tussen de hooligans beschaafder werden en dat tot het einde van het decennium het gebruik van wapens begon af te nemen en bepaalde ongeschreven regels van de gevechten werden bepaald. (Mareš 2004)

Kenmerkend voor deze periode was de opkomst van georganiseerde groepen hooligans met een naam. Binnen één ploeg kunnen er meer van dergelijke groepen zijn, vooral in clubs met een groter aantal fans. Sparta, Baník en Slavia hadden de sterkste groepen in deze periode. Andere belangrijke ploegen waren Olomouc, Brno, Bohemians, Cheb, České Budějovice, Plzeň en Opava. In het geval van de andere ploegen bestonden de hooligans niet of waren hun activiteiten beperkt. In die tijd begonnen de hooligans ook artikelen te publiceren waar gebeurtenissen met een hooliganachtergrond van de clubs werden beschreven. Het oudste in Tsjechië is Bazal, een publicatie van Baník-fans, dat al sinds 1991 wordt uitgegeven. Andere clubs volgden echter een paar jaar later. (Mareš 2004)

Hoofdstuk 4 Vergelijking

4.1 Opkomst van het hooliganisme

4.1.1 Opkomst in Nederland

De omstandigheden van het ontstaan van het fenomeen hooliganisme verschilden in beide landen. In Nederland is het voetbalvandalisme vooral in de jaren zeventig ontstaan. De hooligans waren voornamelijk jonge mannen. Het hooliganisme in Nederland werd vooral door hooligans uit Engeland beïnvloed. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het eerste ernstige incident tijdens de wedstrijd van de Engelse club Tottenham Hotspurs tegen Feyenoord Rotterdam in de UEFA-Cup-finale plaatsvond. Tijdens deze wedstrijd begonnen Nederlandse en Engelse fans samen in één sector van het stadion te vechten. Wapens als knuppels, fietsenkettingen en messen werden ook gebruikt, met als gevolg 100 gewonden. Naar aanleiding van deze gebeurtenis, die de jonge fans leuk vonden, zijn er in enkele clubs in Nederland tussen fans harde kernen ontstaan, bijvoorbeeld de F-Side van Ajax, Vak-S van Feyenoord of Bunnikside in Utrecht.

4.1.2 Opkomst in Tsjechië

Aan de andere kant verscheen het fenomeen hooliganisme in Tsjechië wat eerder. In het toenmalige Tsjech-Slowakije werd de opkomst van het hooliganisme vooral door de opkomst van het communisme in 1948 beïnvloed. In het strenge regime hadden mensen weinig of geen mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen. Dit feit kan de reden zijn waarom sommige mensen in die tijd geneigd waren tot hooliganisme, dat zij als een voorbeeld van Westers vrij leven zagen. In de beginperiode van het hooliganisme in Tsjechië waren er echter geen ernstige gevallen van geweld of rellen. Het ging vooral om schelden en schreeuwen tegen de scheidsrechters of tegen de spelers en fans van Sparta Praha, dat destijds als een favoriete en geprivilegieerde club van de communistische regering werd gezien. In tegenstelling tot Nederland vindt het eerste ernstige incident van voetbalgeweld in Tsjechië pas in 1985 plaats. In dit incident hebben de fans van Sparta Praha op weg naar een wedstrijd in Bratislava het interieur van een sneltrein vernield.

4.2 Huidige situatie

4.2.1. Huidige situatie in Nederland

Decennia zijn verstreken sinds de eerste rellen bij voetbalwedstrijden in Nederland in de jaren zeventig. Roel Janssen (2021) heeft in zijn artikel op de website panorama.nl geschreven dat het aantal ernstige incidenten, in tegenstelling tot de jaren zeventig afneemt, maar dat betekent niet, dat het hooliganisme in Nederland verdwenen is (www1 2021). Af en toe kan men in de krant een artikel over geweld bij voetbalwedstrijden lezen, bijvoorbeeld een krantenkop in De Telegraaf van 20 november 2021: *“Fans dringen stadions AZ en Heracles binnen: duels onderbroken”*⁵. Een andere krantenkop in De Telegraaf van 14 april 2021: *“Aanhoudingen voor voetbalgeweld in Helmond”*.

Een van de redenen dat het aantal ernstige incidenten van het voetbalgeweld gedaald is, is dat de clubs, politie en overheid effectieve maatregelen hebben ingevoerd. Deze maatregelen zullen nog later in deze scriptie worden beschreven. Ook de modernisering van technologieën, bijvoorbeeld camera's, heeft de daling veroorzaakt. Dankzij het systeem van moderne camera's kan de politie de overtreders makkelijker oppakken en vaak ook incidenten voorkomen, en eventueel terugkijkend bestraffen.

4.2.2 Huidige situatie in Tsjechië

De huidige situatie van hooliganisme in Tsjechië is bijna hetzelfde als in Nederland. In vergelijking met de jaren zeventig of tachtig is het aantal ernstige incidenten gedaald. Ook in Tsjechië zijn er soms nieuwsberichten over voetbalhooligans, maar die komen niet zo vaak voor. Een voorbeeld van zo'n bericht is een kop van idnes.cz van 25 augustus 2020: *“De hooligans uit Zlín gingen na de derby naar Uherské Hradiště en verwonden een fan van Slovácko”*⁶ (idnes.cz 2020). Een ander voorbeeld is een kop van idnes.cz van 16 oktober 2020: *“De tegenstanders van de corona-maatregelen bereiden een demonstratie voor. De voetbalhooligans zullen zich aansluiten”* (idnes.cz 2020). De redenen dat het aantal ernstige incidenten van het voetbalgeweld in Tsjechië daalt zijn waarschijnlijk hetzelfde als die in Nederland.

⁵ Deze gebeurtenis nam tijdens corona-maatregelen plaats. Een van de maatregelen was het spelen van wedstrijden zonder publiek.

⁶ Slovácko is een club gevestigd in Uherské Hradiště, een stad dichtbij Zlín.

4.3 Beruchte hooligans in Nederland

4.3.1 F-Side

De F-Side is de harde kern van de club AFC Ajax uit Amsterdam. De F-side werd op 3 oktober 1976 in Amsterdam opgericht. Deze harde kern is kort na het incident tijdens de wedstrijd tussen Tottenham Hotspur en Feyenoord Rotterdam ontstaan. Samen met Bunnikside, Vak-S en North Side waren zij een van de eerste harde kernen in Nederland. Deze groepen hooligans worden als het begin van het hooliganisme in Nederland beschouwd. In het begin bestond de harde kern voornamelijk uit jonge mannen in de twintig, meestal uit Amsterdam (www2 2021). Later sloten zich echter groepen fans uit plaatsen als Leiden, Hilversum en Mijdrecht aan. In september 1989 vond het zogenaamde “staafincident” plaats. Bij dit incident werd Austria Wien doelman Franz Wolfhart door een ijzeren staaf geraakt. Deze staaf werd naar de doelman door een Ajax-fan uit vak F gegooid. Ajax heeft naar aanleiding van dit incident nieuwe maatregelen genomen. Ze hebben een hek van één meter achter de doelen gezet. Maar de harde kern vond dat niet leuk en verhuisde naar vak M, die "toevallig" aan het uitvak grenst. Deze harde kern ontwikkelde al snel een gewelddadige reputatie en Ajax werd een zogenaamde risicoclub. Ze waren niet bang om wapens zoals messen, bijlen of vuurwerk in gevechten te gebruiken. In het bijzonder groeide de rivaliteit tussen F-Side en Vak S, de harde kern van Feyenoord. (www2 2021)

De spelers van Ajax noemen zichzelf Joden. Deze benaming is ontstaan toen supporters van de tegenstander naar het Ajax-stadion door de Joodse wijk in Amsterdam-Oost moesten lopen. De harde kern van FC Utrecht, Bunnikside, schokte de Nederlandse fans met hun spandoek, waarop de letters A door een davidster en de letter X door een hakenkruis waren vervangen. Als reactie hierop verschenen er Israëlische vlaggen in het Ajax-stadion en de Ajax-fans begonnen zichzelf Joden te noemen. (www2 2021)

4.3.2 Feyenoord

Feyenoord is een typisch voorbeeld van een arbeidersclub. Deze club vertegenwoordigt van oorsprong de arbeidersgemeenschap in Rotterdam-Zuid. De hooligans van Feyenoord hebben ook internationaal een gewelddadige reputatie.⁷ Vanwege deze gewelddadige

⁷ Vanwege een incident van 1975 toen ze met de fans van Tottenham tijdens de UEFA Cup-finale vochten.

reputatie wordt Feyenoord ook als een risicoclub aangeduid en hun fans worden in de gaten gehouden door de politie. (Spaaij 2008: 92)

Het beruchtste incident van Feyenoord-hooligans vond plaats op 22 maart 1997. Het was de zogenaamde Slag van Beverwijk, toen hooligans van Ajax en Feyenoord vochten. Het gevecht vond plaats buiten de stad, in een weiland bij de snelweg. Dit incident in Beverwijk was geen toeval. Het was een van tevoren afgesproken gevecht om al lang bestaande geschillen te beslechten. De tragische dood van een Ajax-fan, Carlo Picornie, was het gevolg van de vechtpartij. (www3 2011)

Ook in Tsjechië hebben Feyenoord-hooligans onlangs van zich laten horen. *“Feyenoord-fans in de straten van Praag. Een van de fans verwondde een toerist en werd door de politie aangehouden”* (irozhlas.cz 2021). Op 25 november 2021 speelde Feyenoord tegen Slavia Praag een wedstrijd van de European League. Honderden Nederlandse fans kwamen naar Praag voor de wedstrijd. De wedstrijd werd op donderdag gespeeld, maar al op woensdag werd een van de fans gearresteerd omdat hij in het centrum van Praag een toerist had verwond met een vuurpijl. Op de dag van de wedstrijd marcheerden Feyenoord-fans van het centrum van Praag naar het stadion van Slavia. In verband met deze mars waren honderden politieagenten aanwezig om toezicht te houden op de veiligheid in de straten van de stad. Honden en paarden waren ook beschikbaar en een helikopter vloog over de stad. De Tsjechische politie werd ook bijgestaan door 7 politieagenten uit Rotterdam die gespecialiseerd zijn in voetbalgeweld. (irozhlas.cz 2021)

4.3.3 Bunnikside

Samen met de oprichting van FC Utrecht in 1970⁸ vormde zich een harde kern van fans van deze club. Deze harde kern werd bekend onder de naam Bunnikside en begon al snel problemen voor andere clubs te veroorzaken. Hun kenmerken waren vooral gevechten, vernielingen en rellen. Het thuisstadion van FC Utrecht is Galgenwaard. Aan de oostkant staat de harde kern van FC Utrecht, terwijl aan de westkant het uitvak ligt. Er zijn vaak rellen geweest aan de oostkant. Er werd vuurwerk op het veld gegooid en spelers en fans van de tegenstander werden aangevallen. De leden van Bunnikside gedroegen zich net zo bij uitwedstrijden. Voetbal in Utrecht ging bijna altijd gepaard met geweld. (www4 2022)

Op 3 november 2015 werden verschillende fans van FC Utrecht schuldig bevonden aan racisme en bestraft met een stadionverbod. *“FC Utrecht deelt stadionverboden uit*

⁸ FC Utrecht werd uit een fusie tussen DOS, Velox en Elinkwijk ontstaan. (www4 2022)

voor discriminatie” (nu.nl 2015). Bij dit incident maakten de beruchte hooligans van Bunnikside zich schuldig aan het gebruik van vuurwerk en racistisch geweld.

“Wij zijn hier echt hé-lé-máál klaar mee”, zei algemeen directeur Wilco van Schaik maandag al. Hij doelde met name op de racistische spreekkoren van zondag toen de Ghanese speler Thomas Agyepong van FC Twente op de grond lag met een blessure. (nu.nl 2015)

Een ander incident vond plaats op 23 december 2018 tijdens een wedstrijd tussen Ajax en FC Utrecht. Een 32-jarige fan van FC Utrecht gooide vuurwerk naar de Ajax-doelman André Onana. De overtreder werd door de rechter tot een werkstraf van 150 uur veroordeeld. *“Werkstraf van 150 uur voor gooiër vuurwerk naar Ajax-keeper Onana”.* (nu.nl 2019)

4.4 Beruchte hooligans in Tsjechië

4.4.1 Sparta Praag

In vergelijking met de Nederlandse hooligans zijn de Sparta-fans niet zo georganiseerd en hebben geen naam voor hun harde kern. De harde kern van Sparta bestaat vooral uit een aantal kleinere groepen, bijvoorbeeld Falanga, een groep van oudere en ervaren leden, Veteranos Pirates, de eerste generatie van oldschool Sparta-hooligans en Mladá Sparta⁹, een vrij nieuwe groep van rond 40 jonge fans. (www5 2018) De beruchtste groep Sparta-hooligans is de zogenaamde Youth Firm. De voorzitter van Youth Firm, Jan, heeft in een interview voor de website supporters.cz deze groep als volgt beschreven:

“Onze groep Youth Firfm is in 2009 opgericht en ik ben lid sinds 2011. We hebben niet veel leden, we zijn geen grote groep maar we zijn een van de sterkste groepen omdat we meer een familie zijn dan een voetbalgroep. We vertrouwen elkaar veel. Dat is tegenwoordig heel belangrijk, omdat er overal veel problemen met de politie zijn, omdat de politie ons als terroristen beschouwt.” (www5 2018)

Ook Sparta-fans halen af en toe de krantenkoppen, of het nu om discriminatie of geweld gaat. Een voorbeeld is een incident van 15 augustus 2007, toen fans van Sparta antisemitische leuzen tijdens een Champions League-kwalificatiewedstrijd tegen Arsenal scandeerden. *“Czech Jewish Leader Slams anti-Semitic Chants by Sparta FC Fans”* (haaretz.com 2007) In Tsjechië scanderen fans van Sparta ook antisemitische leuzen als

⁹ Jonge Sparta

"Jude", voornamelijk tegen fans en spelers van Slavia Praag. De reden hiervoor is dat de spelers van Slavia een ster¹⁰ op hun shirt hebben.

Een bekend gewelddadig incident van Sparta-hooligans is het incident van 24 oktober 2014 tijdens de Europa League wedstrijd tussen Sparta Praha en Slovan Bratislava. *“Bind de primitieven aan een ketting, zeggen de Slowaken. Journalisten moesten de kinderen redden”* (lidovsky.cz 2014) Sparta hooligans braken door het hek en vielen Slovan fans aan. De vechtpartij vond plaats op de normale toeschouwertribune, waar kinderen zaten. De hooligans schopten elkaar, sloegen elkaar met voeten, vuisten en ijzeren staven, die zij uit het kapotte hek hadden gehaald. De journalisten hebben de kinderen naar hun journalistenpost getrokken om de kinderen van het geweld te redden. De hoofdoorzaak van de vechtpartij in het stadion was het falen van de organisatoren. De gevechten bedaarden pas na de komst van de oproerpolitie. (lidovsky.cz 2014)

4.4.2 Baník Ostrava

De fans van Baník uit de industriestad Ostrava behoren tot de meest gevreesde fans in Tsjechië. De wedstrijden van Baník behoren al lang tot de meest bezochte wedstrijden in Tsjechië. Toen Baník in het seizoen 2003/2004 kampioen werd, bedroeg het gemiddelde aantal toeschouwers bij thuiswedstrijden meer dan 15.000. De harde kern van Baník-fans wordt de Chachaři genoemd en bestaat onder andere uit een aantal Poolse hooligans uit Katowice, waarmee Baník een samenwerkingsverband heeft. Deze harde kern heeft ook een negatieve reputatie wat betreft conflictgedrag en vechtpartijen binnen en buiten de stadions. (www6 2022)

Een van de incidenten waarbij Poolse fans van Baník betrokken waren, vond plaats op 22 maart 2014.

“Het geweld tijdens de wedstrijd Banik - Sparta is de schuld van de Polen. We kunnen ze niet uit het voetbal verbannen, zegt de Tsjechische Voetbalbond”
(isport.cz 2014)

Tijdens een wedstrijd tussen Baník Ostrava en Sparta Praag brak in de rust een vechtpartij uit tussen hooligans van beide clubs. De vechtpartij vond plaats in het Bazaly¹¹-stadion nadat Sparta-fans een aantal lichtkogels hadden gegooid tussen gewone fans. Ongeveer 100 fans van Baník probeerden het uitvak binnen te dringen en braken

¹⁰ Geen davidster, maar een rode vijfpuntige ster.

¹¹ Voormalig stadion van Baník

ook door de hekken, maar werden uiteindelijk door de politie gestopt. De hooligans van Baník vernielden vervolgens een deel van hun eigen stadion, rukten de stoelen eruit en gooiden ze naar de politie. Volgens de FAČR¹² hebben de Poolse fans van GKS Katowice schuld aan het conflict, zoals door de CCTV-beelden is bewezen. Gezien het vrije verkeer van personen in het Schengenzone kan de FAČR Poolse hooligans echter niet de toegang tot Tsjechische stadions verbieden. (isport 2014)

Baník's grootste rivaal is SFC Opava. Deze wedstrijden, ook wel de Silezische derby genoemd, zijn de grootste risicowedstrijden in Tsjechië. Opava en Ostrava liggen ongeveer 40 km uit elkaar, daarom is er een grote rivaliteit tussen de twee clubs en een groot aantal Baník hooligans komt altijd naar Opava voor uitwedstrijden. Om gewelddadige conflicten en rellen in het stadion of in de straten van de stad te voorkomen, concentreert de Tsjechische politie haar maximale kracht, wat betreft het aantal politieagenten en techniek, op deze wedstrijden. (denik.cz 2018)

“Gevechten op straat in Opava. Politie heeft 50 Baník fans na botsingen buiten het stadion opgepakt” (lidovsky.cz 2018). Het ernstigste incident tussen de hooligans van Baník en Opava vond op 18 maart 2017 in Opava plaats. Ondanks het feit dat slechts 340 kaartjes ter beschikking werden gesteld aan Baník-fans, kwamen er veel meer via een speciale trein naar Opava, inclusief Poolse hooligans. Honderden politieagenten waren op post, hielden willekeurig auto's die de stad binnenkwamen aan en namen potentieel gevaarlijke voorwerpen, als wapens, stokken of vuurwerk in beslag. Fans die geen kaartje hadden en niet binnen het stadion mochten, bleven buiten de hekken. Tijdens de wedstrijd probeerden de fans meerdere keren door de hekken te breken en het stadion binnen te komen, maar de politie stopte deze pogingen. Na de wedstrijd, die Baník met 1-0 won, vochten hooligans van beide clubs in het park bij het stadion. Ze gooiden stenen, stoeptegels of lege flessen naar elkaar. Opava-fans vernielden zelfs een hek bij een familiehuis om meer stenen te krijgen. De politie heeft 50 hooligans opgepakt en een aantal fans werd gewond. (lidovsky.cz 2018)

4.5 Vergelijking van de harde kernen

Zowel in Nederland als in Tsjechië zijn er clubs met een gewelddadige harde kern die zowel in eigen land als internationaal berucht zijn. In beide landen hebben deze harde kernen van hooligans te maken gehad met controversiële gewelddadige of racistische

¹² Fotbalová asociace České republiky (Tsjechische voetbalbond), zoals KNVB in Nederland

incidenten in hun eigen competities en bij internationale wedstrijden. Er zijn ook zeer riskante rivaliteitswedstrijden in beide landen, zoals Ajax - Feyenoord in Nederland en Sparta - Slavia en Baník - Opava in Tsjechië. Tijdens deze wedstrijden worden honderden politieagenten ingezet al enkele dagen voor de wedstrijd, met zwaar materiaal.

Het grootste verschil zie ik in de organisatie en de naamgeving van de afzonderlijke harde kernen. De harde kernen in Nederland zijn beter georganiseerd, hebben een groter aantal leden en dragen één naam, vaak gebaseerd op het vak waar de hooligans zitten, zoals F-Side van Ajax, Vak S van Feyenoord of Bunnikside van Utrecht. In tegenstelling tot de Nederlandse hooligans zijn de Tsjechische hooligans niet zo georganiseerd en hebben ze niet één hoofdnaam, maar dat betekent niet dat ze minder gevaarlijk of gewelddadig zijn. Gewoonlijk worden deze hooligans aangeduid als bijvoorbeeld Baník hooligans of Sparta hooligans. Onder deze hooligans vormen zich kleinere groepen van radicale harde kernen. Deze hebben geen groot aantal leden en geven zichzelf namen eerder naargelang van waar ze vandaan komen. Bijvoorbeeld Havířovská zvěř¹³, Baník fans uit de stad Havířov of Výškovická Garda, ook Baník fans uit de wijk Výškovice in Ostrava. Een van de overeenkomsten in de naamgeving van de harde kern tussen Tsjechische en Nederlandse hooligans zijn de fans van Slavia Praag. Zij noemen zichzelf Tribuna Sever¹⁴ omdat het vak van de harde kern van Slavia zich aan de noordzijde van het stadion bevindt.

Een ander verschil tussen de harde kernen in Nederland en Tsjechië is dat Tsjechische hooligans vaak gezelschap krijgen van hooligans uit Polen, vanwege de clubsamenwerking. Goede voorbeelden zijn opnieuw de fans van Baník, die een vriendschap hebben met de Poolse club uit Katowice en fans van Opava, die een vriendschap met de club uit Wrocław hebben.

Volgens de eerdergenoemde incidenten en nieuwsberichten kan er gezegd worden, dat het gebruik van wapens bij gevechten in het moderne hooliganisme van de 21^e eeuw als een ander verschil kan worden gezien. Terwijl Nederlandse hooligans zich vaak van tevoren bewapenen met wapens zoals messen, stokken of fietskettingen, gaan Tsjechische hooligans het gevecht aan zonder wapens, of gebruiken wat ze maar kunnen vinden, lege flessen, stenen, stoeptegels.

¹³ Het Havířov Wild

¹⁴ Vak Noord

4.6 Straffen en maatregelen

4.6.1 Nederland

Het voetbalvandalisme had in Nederland zo'n dieptepunt bereikt dat het niet langer kon worden genegeerd. Daarom moesten de KNVB, de overheid en de politie straffen en maatregelen invoeren om gewelddadig gedrag van de hooligans te voorkomen. De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond kan overtreders de toegang tot alle stadions in Nederland verbieden. De politie houdt ook een database bij van eerder schuldig bevonden hooligans. Als een hooligan bewezen schuldig is, kan een rechter hem op verschillende manieren straffen. Mildere straffen zijn bijvoorbeeld een stadionverbod, terwijl een zwaardere straf een gevangenisstraf is. (www7 2022)

Als de politie tijdens een rel een hooligan arresteert, neemt zij hem mee naar het bureau en maakt een proces-verbaal op. De zaak wordt vervolgens door de officier van justitie behandeld, die de dader voor de rechter kan brengen. Afhankelijk van de ernst van de overtreding kan de rechter de hooligan een geldboete of zelfs een gevangenisstraf opleggen. Een andere mogelijkheid is dat het openbaar ministerie de dader een zogenaamd stadionverbod geeft. De hooligan mag dan gedurende een bepaalde periode geen voetbalwedstrijden van zijn club bezoeken. In sommige gevallen kan de officier van justitie de dader ook een zogenaamde meldplicht geven. Dit betekent dat de overtreder zich op het tijdstip van de wedstrijd van zijn team op het politiebureau moet melden. Ook recidivisten die eerder voor hooliganisme zijn gestraft, kunnen een stadionverbod voor alle stadions in Nederland krijgen. Dit stadionverbod duurt ten minste 3 maanden en kan meer dan een jaar duren. Ook straffen voor minderjarigen werden overwogen. Er zijn alternatieve straffen voor jongeren tussen 12 en 18 jaar, de zogenaamde HALT-projecten¹⁵. Dit zijn straffen zoals het wassen van bussen of het schoonmaken van de tribunes. (www7 2022)

De politie beschikt over een databank waarin zij alle schuldige hooligans en ongeregelheden in verband met voetbalgeweld bijhoudt. Deze databank heet Ketensysteem Voetbal en Veiligheid. Deze databank staat ter beschikking van het gemeentelijke bestuur, de politie en het Openbaar Ministerie. Deze gegevens worden ook

¹⁵ Het ALternatief

gebruikt om bijvoorbeeld de inzet van de politie bij individuele wedstrijden te bepalen. (www7 2022)

Gemeenten, politie en Openbaar Ministerie werken samen om geweld rond voetbalwedstrijden te voorkomen. Het voorkomen van voetbalgeweld begint al voor het seizoen begint. De burgemeester van de gemeente is verantwoordelijk voor de openbare orde. Daarom moet hij vooraf met de politie en de clubs over riskante wedstrijden overleggen. Tijdens het seizoen kunnen dan aanpassingen worden gedaan. Voor en tijdens risicowedstrijden kunnen gemeenten, politie en clubs verschillende maatregelen nemen om geweld te voorkomen, zoals willekeurige controles van aankomende voertuigen of alcoholverboden. Het vervoer van fans van de bezoekende club is ook voor wedstrijden met een hoog risico geregeld. Zij moeten gezamenlijk met georganiseerd vervoer, vooral bussen of treinen, aankomen en worden door de politie naar het stadion begeleid. Alcohol is ook een van de belangrijke factoren.

“Daarom bepalen gemeente, politie en voetbalclub voor een wedstrijd of supporters:

- *alcohol mogen drinken;*
- *alleen alcohol met een laag percentage mogen drinken;*
- *helemaal geen alcohol mogen drinken.*

Dronken voetbalsupporters mogen het stadion niet in. Ook mogen supporters geen drugs gebruiken tijdens wedstrijden.” (www8 2022)

Een andere maatregel is het verbod van vuurwerk in stadions. Als een fan schuldig wordt bevonden aan een overtreding, kan hij een stadionverbod krijgen. (www8 2022)

4.6.2 Tsjechië

Ook in Tsjechië heeft de situatie in verband met voetbalhooligans de invoering van verschillende maatregelen noodzakelijk gemaakt. De straffen voor voetbalhooligans in Tsjechië verschillen naar gelang de ernst van de overtreding. Als de overtreder bijvoorbeeld iemand verwondt, vuurwerk tussen mensen gooit of een scheidsrechter aanvalt, zal dit als een misdaad worden beschouwd en de overtreder kan een zwaardere straf verwachten, zoals een gevangenisstraf of een geldboete. Als je in dronken toestand probeert verboden vuurwerk het stadion binnen te smokkelen, wordt dat als een overtreding behandeld en de overtreder kan een kleine geldboete verwachten. (www9 2022)

Er bestaat in Tsjechië geen specifieke wet die de straffen voor rellen tijdens voetbalwedstrijden definieert en nauwkeurig vastlegt. Er worden straffen voor algemene overtredingen opgelegd zoals verstoring van de openbare orde, algemeen gevaar, mishandeling, aanval, enz. (www10 2022)

In 2013 stelde de Tsjechische voetbalbond voor om een zogenaamde bezoekerskaart in te voeren, naar Nederlands model. Deze zou worden gebruikt om het stadion binnen te komen en om consumpties te betalen. Als een fan een maatregel overtreedt, wordt zijn kaart geblokkeerd en krijgt hij geen nieuwe. Dit voorstel werd echter niet doorgezet. Het stadionverbod komt niet zo vaak in Tsjechië voor. Het wordt alleen voor ernstige misdrijven tijdens culturele evenementen die opzettelijk zijn gepleegd gegeven. In dit geval kan het stadionverbod tot 10 jaar worden opgelegd. (www9 2022)

Twintig jaar geleden was de situatie anders. In die tijd hadden politieagenten minimale uitrusting. Conflicten liepen vaak uit op gevechten, niet alleen tussen hooligans, maar ook met de politie. Tegenwoordig is de politie echter perfect voorbereid. Zij beschikken over de passende uitrusting en speciale politieploegen zijn speciaal opgeleid om om te gaan met mensenmassa's en rellen bij sportwedstrijden. Het belangrijkste verschil is dat de overgrote meerderheid van de rellen tegenwoordig door de politie kan worden voorkomen, en wanneer er toch een botsing plaatsvindt, kan deze snel en doeltreffend worden aangepakt. (www11 2022)

4.6.3 Vergelijking

Het grootste verschil tussen Nederland en Tsjechië is dat Nederland een speciale wet heeft voor voetbalhooligans. Er zijn dus precieze regels en straffen voor overtreders tijdens voetbalrellen. Tsjechië heeft een soortgelijke wet geprobeerd voor te stellen en door te zetten, naar het voorbeeld van Duitsland of Engeland, maar dat is tot heden steeds niet gelukt, omdat de wetgevers het niet eens over de juiste formulering van de wet konden worden.

Een ander verschil is dat alcohol in de stadions in Tsjechië niet verboden is, terwijl tijdens sommige risicowedstrijden in Nederland wel. In sommige stadions kunnen fans geen bier kopen, maar niemand controleert of de fans voor de wedstrijd alcohol hebben gedronken.

Beide landen zijn vergelijkbaar in die zin dat zij beschikken over een goed voorbereide en opgeleide politiemacht, waardoor de meeste rellen tegenwoordig kunnen worden voorkomen. Toch is Nederland in dit opzicht een stap voor op Tsjechië. De reden hiervoor kan zijn dat de Nederlandse politie over een uitgebreide gegevensbank over voetbalvandalen beschikt en ook dankzij de medewerking van alle verschillende instanties, namelijk gemeenten, politie en clubs.

Conclusie

Voetbal is een zeer populaire sport in Nederland en Tsjechië. Dat is niet verwonderlijk, een kind laten voetballen is financieel niet zwaar voor de ouders, het is voldoende om voetbalschoenen te kopen en in bijna elk dorp is er wel een voetbalveld. Helaas is voetbal in beide landen echter met een gewelddadige en vaak extremistische cultuur van voetbalhooligans verbonden. Het eerste hoofdstuk behandelt de algemene geschiedenis van het hooliganisme, in het bijzonder de oorsprong ervan in Engeland. De eerste tekenen van geweld bij voetbalwedstrijden werden in 1885 geregistreerd, toen Aston Villa-fans de spelers van beide teams na een 5-0 verlies begonnen aan te vallen. Ook worden enkele historische momenten en tragedies beschreven die door hooligans waren veroorzaakt, zoals de wedstrijd Liverpool tegen Juventus in 1985. De Engelse fans begonnen de fans van de Italiaanse club aan te vallen en als gevolg daarvan stortte een muur in op de Italiaanse fans. Deze tragedie eiste 39 slachtoffers.

Het tweede hoofdstuk gaat over de geschiedenis en de ontwikkeling van het hooliganisme in Nederland. In Nederland verschenen de eerste elementen van voetbalvandalisme in de jaren zeventig, vooral na het incident van 1974, toen tijdens de wedstrijd Feyenoord - Tottenham fans van beide teams in één vak vochten. Hoewel de meeste Nederlanders geschokt door dit incident waren, waren er ook mensen die deze gewelddadige cultuur wel leuk vonden. Daarom begonnen er na 1974 bij veel Nederlandse clubs harde kernen van fans te ontstaan, zoals de F-Side bij Ajax, Vak S bij Feyenoord en Bunnikside bij Utrecht.

De geschiedenis en de oorsprong van het hooliganisme in Tsjechië vormen het onderwerp van het derde hoofdstuk. In Tsjechië begonnen de voetbalfans te radicaliseren, vooral nadat de communisten in 1948 aan de macht waren gekomen. Fans zagen toen rellen en vechtpartijen in voetbalstadions als een vorm van protest tegen de vervolgende communistische regering.

Het vierde hoofdstuk gaat over de verschillen tussen voetbalvandalisme in Nederland en in Tsjechië. Eerst wordt de opkomst van het fenomeen in beide landen vergeleken en vervolgens de huidige situatie. Vervolgens worden aan de lezer de beruchtste clubs en hun hooligans in beide landen voorgesteld en de verschillen of overeenkomsten tussen hun typische kenmerken uitgelegd. Voorbeelden hiervan zijn de betere organisatie van de Nederlandse hooligans, die grotere groepen hooligans vormen of de naamgeving van de harde kernen van de clubs in beide landen. Het beschrijft ook

de maatregelen en straffen die gemeenten, politie en clubs gebruiken om voetbalgeweld te voorkomen. Tot besluit kan worden gesteld dat Nederland in dit opzicht een stap voor op Tsjechië is.

Bibliografie

Gulve 2022: Gulve, A. (n.d.). Subcultures and sociology [online]. URL: <https://haenfler.sites.grinnell.edu/subcultures-and-scenes/football-hooligans/> [geraadpleegd 04. 2022]

Ingle 2001: Ingle, Sean (2001). “When Did Football Hooliganism Start?” *The Guardian*. Retrieved September 13, 2017 [online]. URL: <https://www.theguardian.com/football/2001/dec/13/theknowledge.sport> [geraadpleegd 04. 2022]

King 1997: King, Anthony (1997) “The Postmodernity of Football Hooliganism.” *The British Journal of Sociology*, vol. 48, no. 4, [Wiley, London School of Economics and Political Science, London School of Economics], pp. 576–93 [online]. URL: <https://doi.org/10.2307/591597> [geraadpleegd 04. 2022]

Mareš 2004: MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK (2004). *Fotbalovi chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií.

Spaaij 2008: Spaaij, R. (2008). *Hooligans, fans en fanatisme: Een Internationale vergelijking Van club- en supportersculturen*. Amsterdam Univ. Press.

Vos 2006: VOS, Paul C. (2006) *Hooligans*. Ter Roye, België: Het Spectrum. ISBN 9789027426635.

Worthington 2016: Worthington, Daryl (2016). “A History of British Football Hooliganism.” *New Historian*. Retrieved September 26, 2017 [online]. URL: <https://www.newhistorian.com/2016/06/16/history-british-football-hooliganism/6662/> [geraadpleegd 04. 2022]

Internetbronnen

www1: Nederlands beruchtste elftal: Hooligans | Panorama. Panorama | Jouw site voor Nieuws, Sport, Entertainment en alles over Misdaad uit de boven- en onderwereld. Van Aanslagen en Holleeder tot Mocro Maffia en Zwart Geld [online]. Copyright ©2022 Panorama URL: <https://panorama.nl/artikel/447841/nederlands-beruchtste-elftal-hooligans> [geraadpleegd 04. 2022]

www2: F-Side - Wikipedia. [online]. URL: <https://nl.wikipedia.org/wiki/F-Side> [geraadpleegd 04. 2022]

www3: Holandsko: 23.3.1997 - Bitva o Beverwijk. Home [online]. URL: <http://www.hooligans.cz/reports/foreign/56-hol/1011-holandsko-23-3-1997-bitva-o-beverwijk> [geraadpleegd 04 2022]

www4: Historie Bunnikside – Bunnikside. [online] URL: <https://www.bunnikside.nl/Historie> [geraadpleegd 04. 2022]

www5: Rozhovor support leader a člen skupiny Youth Firm – Supporters. [online] URL: <https://www.supporters.cz/clanek/rozhovor-support-leader-a-clen-skupiny-youth-firm/8433.html> [geraadpleegd 05. 2022]

www6: FC Baník Ostrava – Wikipedie. [online]. URL: [https://cs.wikipedia.org/wiki/FC_Ban%C3%ADk_Ostrava#Fanoušci](https://cs.wikipedia.org/wiki/FC_Ban%C3%ADk_Ostrava#Fanou%C5%A1ci) [geraadpleegd 05. 2022]

www7: Aanpak hooligans | Voetbalvandalisme | Rijksoverheid.nl. Informatie van de Rijksoverheid | Rijksoverheid.nl [online]. URL: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voetbalvandalisme/aanpak-hooligans> [geraadpleegd 05. 2022]

www8: Voetbalvandalisme voorkomen | Voetbalvandalisme | Rijksoverheid.nl. Informatie van de Rijksoverheid | Rijksoverheid.nl [online]. URL: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voetbalvandalisme/voetbalvandalisme-voorkomen> [geraadpleegd 05. 2022]

www9: Co Vám hrozí, pokud se připlétete do fotbalové rvačky? | AZ LEGAL. Víc než jen advokátní kancelář | právník Praha | advokát Praha | AZ LEGAL [online]. Copyright © Copyright 2022 AZ LEGAL, advokátní kancelář, s.r.o. URL: <https://azlegal.cz/co-vam-hrozi-pokud-se-pripletete-do-fotbalove-rvacky/> [geraadpleegd 05. 2022]

www10: 40/2009 Sb. Trestní zákoník. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40> [geraadpleegd 05. 2022]

www11: Svět fotbalových hooligans. Jaké tresty je zastaví? - CNN Prima NEWS. Nejaktuálnější zprávy z domova i ze světa - CNN Prima NEWS [online]. Copyright © FTV Prima spol. s r.o. URL: <https://cnn.iprima.cz/svet-fotbalovych-hooligans-zastavi-je-tisicove-pokuty-zakazy-vstupu-nebo-holka-90812> [geraadpleegd 05. 2022]

Kranten, nieuwsberichten

BBC News – Brasil: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/2375033.stm> [geraadpleegd 04. 2022]

CNN 2001: <https://edition.cnn.com/2001/WORLD/africa/05/09/soccer.chronology/> [geraadpleegd 04. 2022]

denik.cz 2018: <https://opavsky.denik.cz/fotbal-prvni-liga/nenavist-mezi-chuligany-baniku-a-opavy-proc-se-tak-nenavidi-20181113.html> [geraadpleegd 05. 2022]

haaretz.com 2007: <https://www.haaretz.com/1.4963187> [geraadpleegd 05. 2022]

idnes.cz 25 augustus 2020: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/fotbal-derby-zlin-slovacko-fanousci-zraneni-pyrotechnika-policie.A200825_110400_zlin-zpravy_ras [geraadpleegd 05. 2022]

idnes.cz 16 oktober 2020: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/demonstrace-protest-vlada-hnuti-obcanske-nespokojenosti-hon-staromestske-namesti-praha-sport-chuliga.A201016_102350_domaci_pmk [geraadpleegd 04. 2022]

irozhlas.cz 2021: https://www.irozhlas.cz/sport/fotbal/fanousci-feyenoordu-rotterdam-v-ulicich-prahy-video-zranena-turistka-policie_2111251605_mim [geraadpleegd 05. 2022]

isport.cz 2014: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-gambrinus-liga-rocnik-13-14/198835/zamaskr-na-baniku-muzou-polaci-neumime-jim-fotbal-zakazat-rika-facr.html> [geraadpleegd 05. 2022]

lidovky.cz 2014: https://www.lidovky.cz/sport/fotbal/slovensky-tisk-at-si-sparta-privaze-primitivy-na-retez.A141024_122131_In-fotbal-evropska-liga_makr [geraadpleegd 05. 2022]

lidovky.cz 2018: https://www.lidovky.cz/sport/fotbal/video-peklo-v-opave-fanousci-baniku-chteli-prolomit-branu-stadionu.A170318_142951_In-sport-fotbal_lar [geraadpleegd 04. 2022]

nu.nl 2015: <https://www.nu.nl/binnenland/4157719/fc-utrecht-deelt-stadionverboden-discriminatie.html?redirect=1> [geraadpleegd 04. 2022]

nu.nl 2019: <https://www.nu.nl/binnenland/5661347/werkstraf-van-150-uur-voor-gooier-vuurwerk-naar-ajax-keeper-onana.html?redirect=1> [geraadpleegd 04. 2022]

Summary

This bachelor thesis is dedicated to the issue of football hooligans, specifically in the area of the Netherlands and the Czech Republic.

The thesis is divided into four chapters. The first chapter deals with the general history and origins of football hooliganism, especially the influences from England where the phenomenon originated. It then describes the major historical, sometimes tragic, events in the field of football hooliganism.

The second chapter is devoted to the history and emergence of hooliganism in the Netherlands, working with literature by Dutch authors. This violent culture came to the Netherlands mainly from England. Especially after the 1974 incident when Feyenoord and Tottenham fans clashed with each other. Most of Dutch society was shocked by this incident, but there were those, especially among young men, who took a liking to this violent culture and formed the first radical groups in the Netherlands.

The third chapter contains the history and emergence of hooligans in the Czech Republic. The emergence of football violence in the Czech Republic was mainly influenced by the onset of communism in 1948. The football fans then saw acts of violence in football stadiums as a form of protest against the strict communist government. Next, the chapter describes some of the more serious incidents caused by radical fans.

The fourth chapter compares the historical facts and circumstances of the emergence of hooligan culture in both countries. Based on Internet sources, it describes the infamous radical hooligans in both the Netherlands and the Czech Republic. The chapter concludes with an explanation of the different measures both countries have introduced and the punishments they impose on hooligans to prevent violence in football stadiums.

Resumé

Tato bakalářská práce je věnována problematice fotbalových chuligánů, a to konkrétně v oblasti Nizozemska a České republiky.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá obecnou historií a vznikem fotbalového chuligánství, zejména pak vlivům z Anglie, kde tento fenomén vznikl. Dále popisuje zásadní historické, někdy tragické, události v oblasti fotbalového chuligánství.

Druhá kapitola je věnována historii a vzniku chuligánství v Nizozemsku a pracuje s literaturou nizozemských autorů. Do Nizozemska se tato násilnická kultura dostala zejména z Anglie. Zvláště po incidentu z roku 1974, kdy se mezi sebou střetli fanoušci Feyenoordu a Tottenhamu. Většinu nizozemské společnosti tato událost šokovala, avšak našli se tací, především mezi mladými muži, kterým se tato násilnická kultura zalíbila a vytvořili v Nizozemsku první tvrdá jádra.

Třetí kapitola obsahuje historii a vznik chuligánů v České republice. Vznik fotbalového násilí byl v České republice ovlivněn především nástupem komunismu v roce 1948. Fotbaloví fanoušci poté viděli projevy násilí na fotbalových stadionech jako formu protestu proti přísné komunistické vládě. Dále kapitola popisuje některé vážnější incidenty způsobené radikálními fanoušky.

Čtvrtá kapitola porovnává historická fakta a okolnosti vzniku chuligánské kultury v obou zemích. Na základě internetových zdrojů popisuje nechvalně proslulá tvrdá jádra chuligánů jak v Nizozemsku, tak v České republice. Kapitulu uzavírá výklad různých opatření, které obě země zavedly, a trestů, které chuligánům udělují, aby předešly násilí na fotbalových stadionech.

Anotace

Jméno autora: Robin Wozniak

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta Palackého v Olomouci, Katedra
nederlandistiky

Název bakalářské práce: Vergelijking van hooligans in Nederland en Tsjechië

Anglický název bakalářské práce: Comparison between hooligans in The Netherlands and the Czech Republic

Český název bakalářské práce: Srovnání chuligánů v Nizozemsku a České republice

Vedoucí diplomové práce: Drs. Bas Hamers

Počet znaků: 72 071

Počet stránek: 39

Počet příloh: 0

Počet použitých titulů:

a) literární zdroje: 7

b) internetové zdroje: 23

Klíčová slova: voetbal, voetbalvandalisme, hooliganisme, voetbalgeweld, Nederland, Tsjechië, harde kern

Krátká charakteristika: Tato bakalářská práce se zabývá problematikou chuligánství v Nizozemsku a České republice. Věnuje se obecné historii a vzniku chuligánství, především v Anglii. Dále se práce zabývá historií a okolnostmi vzniku fenoménu chuligánství v Nizozemsku a České republice. V poslední kapitole práce se autor věnuje porovnáním jednotlivých znaků fotbalového chuligánství v obou zemích.